

ХАРКІВСЬКА СПЕЦІАЛІЗОВАНА ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ №17**ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

НАКАЗ

04.01.2023

№ 4-в

Про стан виконання мовного
законодавства у II півріччі 2022 року
в ХСШ № 17

У II півріччі 2022 року в Харківській спеціалізованій школі І-ІІІ ступенів № 17 Харківської міської ради Харківської області реалізовувалися практичні заходи щодо впровадження мовного законодавства, закріплення статусу української мови як державної. Відповідно до вимог статті 10 Конституції України, Закону України «Про освіту» (ст. 7), «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (ст. 21), Указу Президента України від 31.05.2018 № 156/2018 «Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України», листів МОН України від 17.09.2019 №1/9-581 «Про застосування державної мови в освітньому процесі», 15.02.2021 № 1/9-57 «Про дотримання мовного законодавства в освітньому процесі» у закладі систематично проводилася робота щодо забезпечення дотримання чинного законодавства.

Найважливішими напрямками діяльності педагогічного колективу закладу були:

- створення національної системи виховання та освіти, орієнтованої на творчу, гармонійно розвинену особистість національно свідомого громадянина;

- забезпечення умов для постійного перебування здобувачів освіти під впливом духовної культури українського народу з метою розкриття та розвитку їх природних здібностей;
- залучення школярів до культури та історії свого народу;
- створення умов для перебування учнів під безпосереднім формуючим впливом україномовного середовища;
- здійснення естетичного та емоційного розвитку дітей засобами народного мистецтва та різноманітних видів усної народної творчості тощо.

Із педагогічним колективом та технічними працівниками систематично проводилася робота щодо дотримання мовного режиму в школі відповідно до роз'яснень, викладених у листі Міністерства освіти і науки України від 07.10.2017 № 1)/9-542 «Щодо застосування державної мови» та ст. 30 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», яка набула чинності 16.01.2021 року (Додаток).

Однак існують певні недоліки й проблеми в цій важливій ділянці роботи. Зокрема, внаслідок російської агресії 02.06.2022 року повністю зруйнована шкільна бібліотека. Тому потребують нового забезпечення навчальні кабінети й бібліотека сучасними україномовними комп'ютерними програмами, навчальними відеофільмами. Є потреба в активнішій популяризації спілкування рідною мовою поза освітнім процесом. Потребує додаткових спільних зусиль адміністрації, педагогічних працівників, батьків, здобувачів освіти практична реалізація вимог щодо обов'язкового застосування державної мови в освітньому процесі загалом, тобто не лише під час освітнього процесу, але й у позакласній роботі, під час неформального спілкування педагогів і здобувачів освіти.

У зв'язку з вищезазначеним

НАКАЗУЮ:

1. Заступникам директора з навчально-виховної роботи Головка Т.А., Пугачовій В.Л., заступнику директора з виховної роботи Агбелекале Л.В., забезпечити в межах своїх повноважень виконання Конституції України, законів України «Про освіту», Указу Президента «Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України» у частині визначення мови навчання й виховання, всебічного розвитку й функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя, надання можливостей навчатись у навчальному закладі рідною мовою чи вивчати рідну мову.

2. Затвердити заходи щодо виконання ст.10 Конституції України, Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» на 2023 рік (Додаток 2)

3. Заступнику директора з виховної роботи Агбелекале Л.В.:

3.1. Усебічно проаналізувати стан дотримання мовного законодавства всіма учасниками освітнього процесу.

Червень 2023 року

3.2. Забезпечувати дотримання учнями, вчителями та іншими педагогічними працівниками мовного режиму під час освітнього процесу. Здійснювати заходи щодо стимулювання вивчення української мови, сприяти підвищенню професійної майстерності педагогів, висвітленню досвіду роботи у фахових виданнях.

Упродовж 2022/2023 навчального року

3.3. Популяризувати серед педагогічних працівників освітнього закладу онлайн-курси на платформі Є-Мова (курси «Українська для фізиків та ліриків», «Українська за професійним спрямуванням», «22 уроки до мовної впевненості», «Мовний менеджмент в освіті та комунікативні стратегії», «Лайфхаки для вчителя-мовника: навчіть учнів розмовляти українською (онлайн-семінар)»).

Упродовж 2022/2023 навчального року

3.4. Спільно із заступником директора з навчально-виховної роботи Головка Т.А. вжити заходів, спрямованих на збільшення годин варіативної частини навчальних планів для поглибленого вивчення української мови, літератури, факультативів з українознавчих дисциплін.

Квітень-травень 2023 року

3.5. Виявляти й підтримувати творчу працю вчителів, підвищувати їх професійну майстерність, популяризувати педагогічні здобутки, залучати до участі у Всеукраїнському конкурсі «Учитель року», Всеукраїнському Інтернет-конкурсі «Учитель року» за версією науково-популярного природничого журналу «Колосок», у конкурсі на здобуття премії Global Teacher Prize Ukraine та ін.

Упродовж 2022/2023 навчального року

3.6. Здійснювати заходи щодо стимулювання вивчення української мови, сприяти підвищенню професійної майстерності педагогів, висвітленню досвіду роботи у фахових виданнях.

Упродовж 2022/2023 навчального року

4. Голові предметної кафедри «Дивослово» Овчаренко Ю.В. спланувати серію відкритих уроків та позакласних заходів щодо популяризації української мови в рамках проведення Лесиних та Шевченківських днів, Дня української мови та писемності, Дня рідної мови.

До 01.02.2023 року

5. Педагогу-організатору Пушкарьовій С.Ф.:

5.1. Підвищити рівень роботи дитячої організації «Нове покоління» з питань виховання в учнів шанобливого ставлення до державних святинь, історичного минулого України, української мови у співпраці з громадськими організаціями національно-патріотичного спрямування.

Упродовж 2022/2023 навчального року

5.2. Здійснювати контроль за дотриманням вимог чинного мовного законодавства в освітньому закладі під час проведення виховних інформаційно-просвітницьких та урочистих заходів із нагоди відзначення

знаменних пам'ятних дат, тематичних заходів із морально-духовного виховання здобувачів освіти, підвищення рівня їх національної свідомості, почуття гордості за Україну, державну мову.

Упродовж 2022/2023 навчального року

6. Учителям української мови та літератури:

6.1. Забезпечити подальше впровадження змін в освітній процес відповідно до плану імплементації нової редакції «Українського правопису».

Упродовж 2022/2023 навчального року

6.2. Вивести на якісно новий рівень підготовку учнів освітнього закладу до всеукраїнських предметних олімпіад з української мови та літератури, конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт членів МАН, Міжнародного конкурсу української мови імені Петра Яцика, Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Т. Шевченка.

Упродовж 2022/2023 навчального року

6.3. Оформити для вчителів-предметників «Мовні лайфхаки» використання державної мови в педагогічній діяльності.

До 20.08.2023 року

7. Завідувачу бібліотекою Удовіченко М.М.:

7.1. Використовувати інноваційні форми популяризації наукової та художньої літератури.

Упродовж 2022/2023 навчального року

7.2. Систематично забезпечувати інформаційну підтримку освітнього процесу.

Упродовж 2022/2023 навчального року

8. Працівникам ХСШ №17:

8.1. Дотримуватися мовного режиму в закладі відповідно до чинних нормативних документів, які регламентують особливості застосування української мови в освітній галузі.

Упродовж 2022/2023 навчального року

8.2. Продовжити застосування норм та правил нової редакції «Українського правопису» в освітній галузі.

Упродовж 2022/2023 навчального року

9. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Директор школи

оригінал підписано

Ірина КАСЕКО

ДОВІДКА
про стан виконання мовного законодавства
у II півріччі 2022 року в ХСШ № 17

У II півріччі 2022 року в Харківській спеціалізованій школі I-III ступенів № 17 Харківської міської ради Харківської області реалізовувалися практичні заходи щодо впровадження мовного законодавства, закріплення статусу української мови як державної. Відповідно до вимог статті 10 Конституції України, Закону України «Про освіту» (ст. 7), «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (ст. 21), Указу Президента України від 31.05.2018 № 156/2018 «Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України», листів МОН України від 17.09.2019 №1/9-581 «Про застосування державної мови в освітньому процесі», 15.02.2021 № 1/9-57 «Про дотримання мовного законодавства в освітньому процесі» у закладі систематично проводилася робота щодо забезпечення дотримання чинного законодавства.

Найважливішими напрямками діяльності педагогічного колективу закладу були:

- створення національної системи виховання та освіти, орієнтованої на творчу, гармонійно розвинену особистість національно свідомого громадянина;
- забезпечення умов для постійного перебування здобувачів освіти під впливом духовної культури українського народу з метою розкриття та розвитку їх природних здібностей;
- залучення школярів до культури та історії свого народу;

- створення умов для перебування учнів під безпосереднім формуючим впливом україномовного середовища;
- здійснення естетичного та емоційного розвитку дітей засобами народного мистецтва та різноманітних видів усної народної творчості тощо.

Із педагогічним колективом та технічними працівниками систематично проводилася робота щодо дотримання мовного режиму в школі відповідно до роз'яснень, викладених у листі Міністерства освіти і науки України від 07.10.2017 № 1)/9-542 «Щодо застосування державної мови» та ст. 30 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», яка набула чинності 16.01.2021 року.

ХСШ № 17 працює за робочим навчальним планом з українською мовою навчання. Відповідно до рекомендацій Міністерства освіти і науки України (від 01.02.2018 № 1/9-74 «Щодо застосування української мови в освітній галузі» та від 17.09.2019 № 1-9-581 № «Про застосування державної мови в освітньому процесі») державна мова використовується в межах освітнього процесу, під час проведення навчальних занять (крім занять із навчальних предметів, які згідно з освітньою програмою викладаються іноземними мовами), у спілкуванні вчителів, бібліотекарів, практичних психологів, соціального педагога, технічного персоналу школи як зі здобувачами освіти, так і між собою. Під час організації освітнього процесу незалежно від його форми (урок, спецкурс, факультативне заняття) використовуються навчальні матеріали, підготовлені державною мовою (крім занять із навчальних предметів, які згідно з освітньою програмою закладу освіти викладаються іноземними мовами (іспанською, німецькою, англійською). Кількість учнів, які охоплені українською мовою навчання, становить 100%. Викладання базових дисциплін державною мовою здійснюється на належному рівні.

Українською мовою проводяться засідання педагогічної ради, семінари, наради, збори колективу, друкуються тексти оголошень і повідомлень, плакатів та шкільних газет. Шкільна документація ведеться

відповідно до Інструкції з діловодства у закладах загальної середньої освіти. ХСШ №17 проводить набір дітей у 1-й клас лише з українською мовою навчання.

На жаль, у зв'язку із руйнуванням закладу освіти внаслідок російської агресії 02.06.2022 року, у закладі відсутня можливість обладнання куточків державної символіки. Але педагогічні працівники продовжують успішно проводити роз'яснення здобувачам освіти ідейної суті державних символів і правил їх використання, ритуалів, традицій, виховувати позитивне ставлення до державних символів України, формувати почуття поваги до них, стійкі навички свідомого дотримання пошестей та правил поведінки щодо державних символів у повсякденному житті, під час урочистих заходів. Принциповим підходом до навчання та виховання здобувачів освіти є формування в них національної мовної свідомості та мовної гідності.

Уроки вчителів української мови та літератури Чопікян А.В., Овчаренко Ю.В., Шаповал А.О. вирізняються досконалим володінням педагогами програмовим матеріалом і методикою викладання української мови, високою науково-теоретичною та методичною підготовкою, що забезпечує змістовність, чіткість та ефективність навчальних занять. Уроки будуються на сучасних підходах до освітнього процесу, а саме: особистісно зорієнтованому, компетентнісному, соціокультурному. Це сприяє засвоєнню здобувачами освіти мовної системи як основи для формування мовних умінь і навичок, виробленню в учнів уміння користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях, залученню через мову до культурних надбань українського народу й людства загалом.

Учителі української мови та літератури активно використовують у своїй практичній роботі схвалений МОН України відкритий онлайн-курс «Лайфхаки з української мови», який містить необхідну навчальну програму, яка допомагає учням дистанційно підготуватися до ЗНО.

У ХСШ № 17 проводиться належна робота, спрямована на розвиток творчих і комунікативних здібностей здобувачів освіти, поглиблення їх

мовної і мовленнєвої компетенцій, літературної ерудиції, формування грамотного письма, уміння володіти словом, критично мислити, висловлювати власну думку.

Учителі української мови та літератури активно залучають учнів до цікавих форм інтелектуальних, творчих змагань, які формують компетентну особистість, зокрема: конкурсів, фестивалів, турнірів. Це командні змагання, які спонукають учнівську молодь до практичної наукової та творчої діяльності, навчають норм і стилю роботи у творчих колективах, мають велике навчально-виховне значення. Участь обдарованих школярів у перелічених заходах ефективно сприяє розвитку їхніх творчих здібностей, успішній соціалізації в життєвому просторі.

Так, результативними були виступи учнів під час міського та обласного етапів конкурсу

Учні школи активно долучилися до районного етапу олімпіади з української мови та літератури й стали переможцями:

1. Соломаха Катерина Дмитрівна, 10-А, III місце (уч. Овчаренко Ю.В.)
2. Чекіна Дар'я Олександрівна, 11-А, I місце (уч. Чопікян А.В.)

Важливу роль у підтримці здібної та обдарованої молоді відіграє XIII Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка та XXIII Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика в дистанційному режимі:

1. Сергієва Софія Олександрівна, 5-В, III місце (уч. Бредун С. Т.).
2. Новіков Паріс Максимович, 7-А, I місце (уч. Овчаренко Ю. В.).
3. Великодна Тетяна Сергіївна, 8-В, II місце (уч. Шаповал А. О.)
4. Забіяка Вікторія Юріївна, 11-А, I місце (уч. Чопікян А. В.)

Активно долучилися здобувачі освіти до XII Всеукраїнської інтернет-олімпіади «НаУрок» з української мови та літератури (осіння сесії), в номінації «Українська мова».

Забіяка Вікторія, учениця 11-А класу, посіла II місце в районному етапі обласного фестивалю ораторського мистецтва серед учнів 10-11-х класів

закладів загальної середньої освіти району за темою «Пізнай себе, свій рід, свій нарід, свою землю – і ти побачиш шлях у життя (Григорій Сковорода)», яку підготувала вчитель української мови та літератури Чопікян А.В.

Із метою розширення україномовного середовища в ХСШ № 17 здійснюється систематична позакласна та позашкільна робота, що значною мірою сприяє підвищенню мотивації вивчення української мови, її популяризації, збагаченню словникового запасу, вихованню національної самосвідомості та шанобливого ставлення до української мови як державної. Щороку проводяться заходи до Дня української писемності і мови, Міжнародного дня рідної мови, річниць та ювілеїв письменників.

24-25 листопада в школі пройшли заходи щодо відзначення цього дня. Уроки пам'яті, години спілкування, бесіди, лекції, виховні години були присвячені обговоренню цієї важливої теми. Молодші школярі слухали історію про квітку незабудки, яка є символом Голодомору, малювали її. Учні шкіл Київського району відвідали у режимі онлайн відеоекскурсію Музею Голодомору.

21 листопада в Україні відзначається День Гідності та Свободи.

9 листопада традиційно відзначають День української писемності та мови. Учні школи брали участь у районному челенджі до Дня української писемності та мови та до Дня захисників і захисниць України - в акції «Янгол-охоронець».

З нагоди Дня Захисників і Захисниць України було проведено ряд виховних заходів: години спілкування «На захист Батьківщині», «Незламним присвячується», засідання круглого столу «Від козака до кіборга», вікторини «Де козак, там і слава», «Козацькому роду немає переводу», «М – маленькі козачата», онлайн-ігри, читання легенд про козаків, віртуальна подорож історичним музеєм «Запорізька Січ», виставки малюнків, плакатів.

23 серпня 2022 року з нагоди Дня Державного Прапора в Україні в школі відбулося урочисте Державного Прапора України.

10.12.2022 року педагогічні працівники разом із фахівцями КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» за участі Маленко О.О., доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри українознавства та лінгводидактики ХНПУ ім.Г.С.Сковороди, у форматі Zoom-конференції брали участь було у вебсемінарі за темою «Перші кроки впровадження змісту нового Державного стандарту базової середньої освіти учителів української мови і літератури, зарубіжної літератури закладів загальної середньої освіти Харківської області».

11 листопада у режимі онлайн відбувся семінар за темою «Використання інструментів політики пам'яті в національно-патріотичному вихованні учнів ЗЗСО» для педагогічних працівників школи. Семінар провів Меляков Антон Володимирович, кандидат історичних наук, доцент кафедри соціальної і гуманітарної політики ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна.

Бібліотекарі проводять для різних груп дітей цікаві заходи: мовознавчі мандрівки, уроки шани рідної мови, мовно-літературні зустрічі, мовні турніри, квести, ігри, розваги тощо. Шевченківські дні, заходи до Всесвітнього дня письменника, Дня поезії, Дня дитячої книги, ювілейних дат письменників, поетів, ювілеїв книг – це обов'язкові заходи в бібліотеці НВК.

Активно функціонує сайт ХСШ № 17 (адміністратор Головка Т.А.), який ознайомлює з різними формами та методами соціальної взаємодії всіх учасників освітнього процесу, формування культурних цінностей здобувачів освіти.

Однак існують певні недоліки й проблеми в цій важливій ділянці роботи. Зокрема, внаслідок російської агресії 02.06.2022 року повністю зруйнована шкільна бібліотека. Тому потребують нового забезпечення навчальні кабінети й бібліотека сучасними україномовними комп'ютерними програмами, навчальними відеофільмами. Є потреба в активнішій популяризації спілкування рідною мовою поза освітнім процесом. Потребує вдосконалення робота з обдарованими учнями, бо слід зазначити низьку

якість у II і III етапах Всеукраїнських учнівських олімпіад та відсутність робіт конкурсу-захисту МАН. Також необхідно підвищити рівень видавничої діяльності. Потребує додаткових спільних зусиль адміністрації, педагогічних працівників, батьків, здобувачів освіти практична реалізація вимог щодо обов'язкового застосування державної мови в освітньому процесі загалом, тобто не лише під час освітнього процесу, але й у позакласній роботі, під час неформального спілкування педагогів і здобувачів освіти.

Заступник директора з НВР *оригінал підписано*

Т.А. Головка

План заходів
щодо виконання ст.10 Конституції України,
Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» на
2023 рік

Мета: створення оптимальних умов в освітньому процесі для виконання вимог ст. 10 Конституції України, Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної»

Зміст основного завдання	Найменування заходу	Строк виконання	Відповідальні виконавці	Відмітка про виконання
Володіння учасниками освітнього процесу українською мовою				
1. Забезпечення неухильного дотримання працівниками закладу освіти законодавства України в частині провадження освітнього процесу українською мовою на всіх рівнях здобуття освіти	1) здійснення контролю за працівниками освітнього закладу щодо дотримання ними вимог законодавства про освіту, зокрема, щодо мови освіти	постійно	Адміністрація освітнього закладу	
	2) проведення анкетування серед учнів щодо мови освітнього процесу в закладі під час уроків та на перерві	1 раз за семестр	Заступник директора з НВР Головка Т.А.	
	3) проведення інформаційних кампаній щодо важливості провадження освітнього процесу державною мовою	постійно	Адміністрація освітнього закладу	
2. Забезпечення закладу підручниками та посібниками, іншою навчальною, пізнавальною і художньою літературою українською мовою	1) 100% забезпечення учнів школи підручниками з української мови	постійно	Бібліотекар Удовіченко М.М.	
	2) забезпечення шкільної бібліотеки україномовною навчальною, інформаційною літературою	постійно	Адміністрація	
	3) Упроваджувати в освітній процес електронних засобів навчального призначення при викладанні української мови та літератури.	постійно	Адміністрація школи	
3. Підвищення рівня володіння українською мовою педагогічних працівників для	1) підвищення кваліфікації педагогічних працівників в частині викладання українською мовою	постійно	Заступник директора з НВР Тягно О.В.	
	2) підвищення рівня володіння українською мовою засобами	постійно		

покращення якості викладання предметів	веб-ресурсів			
	3) Продовжити роботи шкільного освітнього мовного лекторію: «Вчимось мові і розмові»	Протягом навчального року за окремим графіком	Керівник предметної кафедри «Дивослово» Овчаренко Ю.В.	
	4) Заслухати питання про виконання ст. 10 Конституції та Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» на педагогічній раді	Серпень 2023 Грудень 2023	Касеко І.І., директор школи	
Упровадження стандартів української мови та вимог до рівня володіння нею				
4. Напрацювання і затвердження стандартів української термінології	1) опрацювання тезисів міжнародної наукової конференції «Українська термінологія і сучасність»	Лютий, 2023 р.	Заступник директора з НВР Тягно О.В.	
Використання батьківською громадськістю української мови у спілкуванні з дітьми Мотивування батьків учнів використовувати українську мову				
5. Проведення інформаційно-роз'яснювальних кампаній серед батьків щодо важливості і актуальності вивчення та використання української мови в повсякденному житті, публічній та приватній сферах	1) Батьківський всеобуч «Українська мова – мова спілкування в сім'ї»	Лютий, 2023 р.	Заступник директора з ВР Агбелекале Л.В.	
	2) проведення заходів з вивчення історії українського державотворення, етапів боротьби за відновлення державності та поширення відповідної інформації в Україні та світі, подолання історичних міфів	постійно	Заступник директора з ВР Агбелекале Л.В. Вчителі-предметники, класні керівники 1-11-х класів	
6. Розширення сфери застосування української мови дітьми як невід'ємного елемента національно-патріотичного виховання	1) проведення круглого столу на тему «Українська мова як основа національно-патріотичного виховання дітей та молоді»	Квітень, 2023 р.	Заступники директора	
	2) участь учнів школи у мовно-літературних конкурсах різних рівнів	постійно	Заступники директора, вчителі-предметники	
	3) бібліотечні уроки, спрямованої на формування національної ідентичності через мову	постійно	Бібліотекар Удовіченко М.М.	